

PROCEDURY ORGANIZOWANIA I ŚWIADCZENIA USŁUG OPIEKUŃCZYCH ORAZ USŁUG SĄSIEDZKICH W OPS W TUCHOWIE

1. Postanowienia ogólne

Usługi opiekuńcze to świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnacją oraz (w miarę możliwości), zapewnienie kontaktów z otoczeniem osobie, która w tym zakresie wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona.

Wymiar i zakres usług opiekuńczych uzależniony jest od stanu zdrowia osoby, jego sytuacji rodzinnej i materialnej, sprawności psychofizycznej jak również możliwości wsparcia i udzielenia pomocy ze strony rodziny i środowiska.

Usługi sąsiedzkie to świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej, obejmujące pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie mają charakter podstawowy i wspomagający.

Usługi sąsiedzkie świadczone są w miejscu zamieszkania osoby wymagającej pomocy i mogą być świadczone przez 7 dni w tygodniu, w wymiarze nie przekraczającym 14 godzin w tygodniu. Usługi sąsiedzkie przyznaje się na czas, na jaki niezbędne jest świadczenie tych usług, w zakresie ustalonym w wywiadzie środowiskowym.

2. Podstawa prawna

- 1). Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (art. 17 ust. 1 pkt. 11, art. 50, art. 50a) wraz z aktami wykonawczymi;
- 2) Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 08.04.2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- 3). Uchwała Rady Miejskiej w Tuchowie jako dokument prawa lokalnego ustalający szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, usługi sąsiedzkie i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat oraz trybu ich pobierania.

3. Cele usług opiekuńczych i sąsiedzkich

Celem świadczonych usług opiekuńczych i usług sąsiedzkich w miejscu zamieszkania jest umożliwienie wymagającym pomocy osobom dalszego (jak najdłuższego) funkcjonowania w swoim dotychczasowym środowisku, mimo doświadczanych ograniczeń w samodzielnym zaspokajaniu podstawowych i niezbędnych potrzeb oraz barier w integracji ze środowiskiem. Poprzez odpowiednie wsparcie w formie usług opiekuńczych i sąsiedzkich powyższe ograniczenia oraz bariery powinny być niwelowane, przyczyniając się do zachowania (mimo postępującego procesu starzenia i/lub choroby) lub podnoszenia poziomu jej życia. Świadczenie usług powinno zawsze zakładać partycypację osoby objętej pomocą

w wykonywaniu poszczególnych czynności wchodzących w zakres usług (charakter wspierająco - aktywizujący, ale nie wyręczający) oraz ścisłą współpracę w realizacji usług z najbliższym otoczeniem osoby objętej pomocą (zgodnie z zasadą pomocniczości).

4. Czynności dotyczące przyznawania i ustalania zakresu usług opiekuńczych usług sąsiedzkich

1. Podczas pierwszej rozmowy pracownika socjalnego z klientem lub jego przedstawicielem w dniu jego zgłoszenia się w OPS bądź w miejscu zamieszkania – pracownik socjalny powinien wykonać czynności, które oprócz funkcji informacyjnej, formalnej, powinny służyć nawiązaniu kontaktu z klientem:

- ustalić, jakie są oczekiwania klienta dotyczące pomocy materialnej i niematerialnej – stroną aktywną w określeniu oczekiwań, co do formy pomocy ma być klient, pracownik socjalny winien ułatwić mu sprecyzowanie jego oczekiwań;
- poinformować klienta o przysługujących mu świadczeniach, dostępnych formach pomocy oraz procedurze ich przyznawania;
- poinformować, że zadaniem klienta jest wykorzystanie własnych środków, możliwości i uprawnień (zadaniem pracownika socjalnego jest pomoc w ich wykorzystywaniu);
- poinformować klienta o przysługujących mu uprawnieniach do uzyskania pomocy poza Ośrodkiem;
- poinformować o konieczności przeprowadzenia wywiadów alimentacyjnych u członków rodziny zobowiązanych do alimentacji;
- wstępnie rozpoznać sytuację;
- poinformować klienta, jakie dokumenty są konieczne dla uzyskania pomocy;

2. Przyjęcie zgłoszenia dotyczącego udzielenia pomocy (pisemny wniosek o przyznanie usług opiekuńczych lub usług sąsiedzkich, bądź pisemne potwierdzenie ustnego/telefonicznego/elektronicznego zgłoszenia potrzeby udzielenia pomocy – notatka służbowa) wraz z dokumentami:

- zaświadczenie lekarskie wydane przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej stwierdzające, iż osoba ubiegająca się o przyznanie usług opiekuńczych, wymaga pomocy innych osób wg wzoru – załącznik nr 1, w przypadku usług sąsiedzkich nie jest wymagane zaświadczenie lekarskie,
- kserokopię orzeczenia o niepełnosprawności (w przypadku posiadania orzeczenia),
- kserokopia decyzji i dowodu bieżącego otrzymania renty lub emerytury z miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku (oryginał do wglądu),
- inne dokumenty potwierdzające sytuację finansową wnioskodawcy i osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe,
- inne dokumenty potwierdzające trudną sytuację życiową, które określa pracownik socjalny,
- oświadczenie o wyrażeniu zgody na ponoszenie odpłatności za świadczone usługi opiekuńcze (załącznik nr 2).

3. Przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy z osobą ubiegającą się o pomoc w formie usług opiekuńczych bądź usług sąsiedzkich:

- uzupełnia dokumenty stanowiące załączniki do wywiadu,
- sporządza ankietę oceniającą zasadność przyznania pomocy w formie usług opiekuńczych bądź sąsiedzkich (załącznik nr 3),
- ustala dane osobowe i teleadresowe osób zobowiązanych do alimentacji (małżonka, zstępnych, wstępnych) oraz zakres pomocy udzielanej przez te osoby,
- udziela wyczerpujących informacji dotyczących zasad przyznania usług opiekuńczych czy usług sąsiedzkich, obowiązków osób zobowiązanych do pomocy oraz zasad odpłatności za świadczone usługi.

4. Dokonanie analizy sytuacji osoby ubiegającej się o wsparcie:

Po zgromadzeniu wszystkich wymaganych dokumentów, w tym wywiadów alimentacyjnych z osobami zobowiązanymi do alimentacji -pracownik socjalny analizując sytuację rodzinną i zdrowotną osoby ubiegającej się o przyznanie usług opiekuńczych bądź usług sąsiedzkich:

- dokonuje diagnozy sytuacji życiowej osoby ubiegającej się o pomoc w formie usług, w tym ustala możliwość wykorzystania własnych zasobów i uprawnień oraz możliwość zapewnienia pomocy przez osoby zobowiązane do alimentacji,
- ustala zasadność przyznania usług opiekuńczych bądź sąsiedzkich,
- opracowuje indywidualny zakres usług, z udziałem osoby ubiegającej się o pomoc oraz osoby realizującej usługi,
- ustala wymiar usług (ilość godzin w tygodniu , wyznaczenie dni tygodnia świadczenia usług).

Przy ustalaniu wymiaru godzin i zakresu świadczonych usług opiekuńczych, usług sąsiedzkich pracownik socjalny powinien uwzględnić w szczególności:

- rodzaj schorzenia i sprawność fizyczną,
- warunki mieszkaniowe,
- sytuację rodzinną i materialną,
- uwarunkowania środowiskowe (w tym miejsce zamieszkania),
- wydolność opiekuńczą rodziny.

Zakres przyznanych usług powinien być adekwatny do stanu zdrowia osoby starszej oraz jej sytuacji rodzinnej.

5. Rozstrzygnięcie sprawy

Na podstawie zebranych dokumentów oraz wniosków pracownika Dyrektor OPS wydaje decyzje o przyznaniu bądź odmowie usług opiekuńczych/ usług sąsiedzkich.

- W przypadku ubiegania się o przyznanie usług opiekuńczych/ sąsiedzkich dla członka rodziny Dyrektor OPS może w drodze umowy ustalić z małżonkiem, zstępny lub wstępny rodzaj i zakres świadczonej przez nich pomocy na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia zgodnie z art. 103 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Przedmiotem umowy jest dobrowolne zobowiązanie się do świadczenia pomocy w formie pieniężnej lub w naturze na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie usług opiekuńczych bądź sąsiedzkich.

- **Termin realizacji.** Wywiad przeprowadzany jest w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia. W sprawach niecierpiących zwłoki, wymagających pilnej interwencji pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej wywiad przeprowadza się niezwłocznie, nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia z pomocy społecznej. Wydanie decyzji administracyjnej następuje w terminie 30 dni od wszczęcia postępowania zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy doszło do nagłego pogorszenia stanu zdrowia lub gdy objęcie osób usługami opiekuńczymi/ usługami sąsiedzkimi wynika z konieczności zapewnienia takim osobom odpowiedniej opieki, usługi te mogą być przyznane w trybie pilnym. Przyznanie usług w trybie pilnym następuje niezwłocznie po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, a wydanie decyzji o przyznaniu usług oraz decyzji ustalającej odpłatność za przyznane usługi może nastąpić po rozpoczęciu ich rzeczywistego świadczenia, nie później jednak niż w terminie 10 dni od dnia rozpoczęcia świadczenia usług.

6. Realizacja usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich

1. Zakres usług opiekuńczych oraz sąsiedzkich:

- **Zakres przestrzenny usług opiekuńczych/sąsiedzkich.** Usługi są organizowane i świadczone przez OPS na terenie gminy Tuchów. Realizacja usług opiekuńczych odbywa się w miejscu zamieszkania osoby objętej pomocą i w jej najbliższym otoczeniu.
- **Zakres podmiotowy usług opiekuńczych/sąsiedzkich.** Wsparcie w formie usług opiekuńczych lub sąsiedzkich przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze/ sąsiedzkie mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.
- **Zakres rzeczowy usług opiekuńczych** świadczonych w miejscu zamieszkania obejmuje różnorodne czynności o charakterze wspomagającym, opiekuńczym i pielęgnacyjnym. Natomiast usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, niewymagającą specjalistycznej wiedzy i kompetencji. Usługi sąsiedzkie mają charakter podstawowy i wspomagający.
- Przyznając usługi opiekuńcze, czy sąsiedzkie OPS ustala indywidualny zakres usług ze wskazaniem konkretnych czynności:

2. Czynności pielęgnacyjne w domu chorego obejmują:

- Przesłanie łóżka.
- Zmiana bielizny osobistej i pościelowej.
- Mycie, kąpanie, czesanie, ubieranie chorego.
- Układanie chorego w łóżku i pomaganie przy zmianie pozycji.
- Wykonywanie czynności pielęgnacyjnych w zakresie podstawowym, w tym:
 - zapobieganie powstawaniu odleżyn i odparzeń,
 - mierzenie temperatury, ciśnienia, rozkładanie i podawanie leków, stosowanie okładów i kompresów, oklepywanie.

- Zmiana pampersów.
- Pomoc przy załatwianiu czynności fizjologicznych.

3. Czynności gospodarcze w domu chorego, które obejmują:

- Dokonywanie zakupów artykułów spożywczych i niezbędnych do egzystencji podopiecznego artykułów przemysłowych.
- Zabezpieczenie posiłków, lub pomoc w przygotowywaniu posiłków z uwzględnieniem diety.
- Karmienie chorego, o ile stan zdrowia wymaga tej czynności.
- Utrzymywanie w czystości najbliższego otoczenia chorego (pokoju, kuchni łazienki).
- Utrzymanie w czystości naczyń stołowych i kuchennych, oraz innego sprzętu gospodarczego służącego podopiecznemu.
- Utrzymanie w czystości sprzętu i urządzeń sanitarnych używanych przez chorego.
- Palenie w piecu, przynoszenie opału i wody.
- Pranie bielizny pościelowej i osobistej.

4. Czynności organizacyjne:

- Ustalanie wizyt lekarskich, pielęgniarki i towarzyszenie w nich jeżeli zachodzi taka potrzeba.
- Realizacja recept lekarskich.
- Załatwianie spraw urzędowych towarzyszenie podczas wizyt w urzędach i instytucjach.
- Pomoc w regulowaniu opłat.
- Zgłaszanie do napraw urządzeń i instalacji domowych.
- Pomoc w organizacji czasu wolnego.
- Inne czynności wynikające z indywidualnych potrzeb.